

A csapatrepülő hadtáp megszerzése, az anyagi biztosítás néhány kérdése

Dr. Csordás Lajos alezredes

Napjaink jellemző vonása a tudományos-, technikai fejlődés gyors üteme, melynek eredményeként a fegyveres küzdelem új eszközei tömegesen jelennek meg. Ez természetesen mélyreható változást, s egyúttal sok ellentmondást is hoz a hadviselés módjaiban, a csapatok hadműveleteiben és harcászataiban. A szárazföldi csapatok fegyverzetének, tűzerejének és manőverező képességének fejlődése a támadás ütemének, szélességének megnövekedéséhez, a nagy mélységben kibontakozó harctevékenységekhez és az egyes csapatok egymástól független, irányonkénti tevékenységekhez vezettek.

Az összefegyvernemi alakulatok lehetőségei kiterjesztése, a tömegpusztító fegyverek alkalmazása adta eredmények jobb kihasználása, a szennyezett zónák időbeni felderítése, gyors ütemű leküzdése, az erdős-hegyes terep akadályainak sebességsökkentő hatásai ellensúlyozása, az egyébként is korlátozott útviszonyok jobb kihasználása, rombolt szakaszai leküzdése, a vezetés, anyag utanszállítás folyamatossága és a kiürítési feladatok időbeni végrehajtása szükségessé tette a harmadik dimenzió – a magasság – eddigiekénél nagyobb mérvű kihasználását, ennek keretében a csapatrepülőök létrehozását.

A csapatrepülőök rendeltetése, feladata – a repülő egységek sajátos összetételéből, fegyverzetéből eredően – igen sokrétű. Alkalmazásuk elsősorban az összefegyvernemi hadsereg érdekében történik, ugyanakkor a felsőszintű vezetés és a háterszág érdekében is tevékenykedik.

A rendszeresített repülő-szerkezetek (repülőgépek, helikopterek) lehetővé teszik:

- vizuális és légifényképező eszközökkel történő felderítést;
- a mélységi felderítő csoportok, harccsoportok, légideszant alegységek szállítását (kidobását);
- légi vezetési pontok létrehozását, működtetését;
- anyag utanszállítási feladatok végrehajtását;
- sérültek, betegek kiürítését.

A harci helikopterek megjelenésével a csapatrepülőök alkalmazási lehetőségei tovább bővültek:

- légi páncélelhárítás;
- a különböző harctevékenységek légi tűztámogatása;

- ellenséges helikopterek megsemmisítése;
- légvédelmi eszközök lefogása.

Az alárendeltségi sajátosságokat figyelembe véve a csapatrepülőök az alábbiak szerinti csoportosíthatók:

1. Az összefgyvernemi csapatok állományába kerülő, azokkal elvonuló csapatrepülőök.

2. Az ország területén a Csapatrepülő Parancsnokság alárendeltségében maradó csapatrepülőök.

A csapatrepülő alakulatok hadtápbiztosítása az általános alapelvek érvényesülése mellett valósul meg, azonban vannak olyan, általánostól eltérő sajátosságok, amelyek az alábbi körülményekből adódnak:

- hiányzik a zászlóalj és hadosztály ellátási tagozat;
- az önálló alegységek egy része hadtáp szervezettel nem rendelkezik;
- a repülőegységek kötelékébe szervezett alegységek harci alkalmazása többnyire önálló települési helyről – bázis repülőterétől távol – történik;
- a csapathadtápnak a repülő alegységekkel települve kell végezni a hadtápbiztosítási feladatokat;

- a repülő csapatok kiemelten nagy mennyiségű repülő üzemanyagot fogyasztanak (egy 10–15 napos támadó hadművelet alatt elérheti a 9 000–12 000 tonnát);

- a csapatrepülő alakulatok alárendeltségi viszonyai ideiglenesen megváltozhatnak;

- a csapatrepülőök önálló harctevékenységi területtel nem rendelkeznek, ami nagymértékben növeli az együttműködés jelentőségét, különösen az egészségügyi, repülőter (leszállóhely) és közúti biztosítás terén;

- a hadtápbiztosítás általános rendszerén belül sajátos és speciális ellátási, biztosítási feladatok jelentkeznek, ezek:

- a) repülőorvosi ellátás;
- b) repülőüzemanyag-ellátás;
- c) repülőrakéta ellátás;
- d) repülőter műszaki biztosítás;
- e) repülő műszaki anyag biztosítás (pótalkatrészek, különféle gázok, stb.);

- a csapatrepülő egységek, illetve önálló alegységek szervezeti nem egységesek (pl.: minden alakulatnál más és más a repülőtechnika);

- a harci eszközök (repülőgépek, helikopterek) levegőben történő biztonságosabb mozgása, pontosabb, minőségileg fokozottabb, szervezettebb kiszolgáló, ellátó tevékenységet követel meg.

A továbbiakban a hadtápbiztosítás két fontos elemének a – hadtáp megszervezése és az anyagi biztosítás – csapatrepülő sajátosságaival kívánunk foglalkozni.

I.

A csapatrepülő hadtáp megszervezése

A csapatrepülő hadtáp megszervezése a hadtápbiztosítás fogalmán belül azon rendszabályok összessége, amelyekkel megteremtjük a hadtáp aegységei rendeltetésszerű működésének kedvező feltételeit. Felkészítjük a hadtáp aegységeket a konkrét biztosítási feladatok végrehajtására, tevékenységüket összehangoljuk – térben és időben – a repülő egységek feladataihoz.

A hadtápot a helyzetnek és a parancsnok elhatározásának megfelelően kell megszervezni, *amely függ:*

- a biztosított repülő alakulat fegyverzetétől, feladatától, harci alkalmazásának jellegétől;
- az alakulat háttországhoz viszonyított helyzetétől;
- földrajzi viszonyoktól;
- év- és napszaktól;
- időjárási tényezőktől;
- a repülőterek, leszállóhelyek kiépítettségétől.

A hadtáp megszervezése az általános elveknek megfelelően *magában foglalja:*

- a hadtáp felkészítését;
- a hadtáp felépítését;
- után- és hátraszállítási utak kijelölését, előkészítését és fenntartását;
- a tömegpusztító- és gyújtó fegyverek elleni védelem (megóvás) valamint az őrzés-védelem rendszabályainak végrehajtását.

Ezek közül az utóbbi három tartalmaz olyan sajátosságokat, amelyet célszerűnek tartunk részleteiben ismertetni.

1. A csapatrepülő hadtáp felépítése, telepítése

A csapatrepülő hadtáp felépítése a hadtáp aegységek megfelelő csoportosítását jelenti a repülő aegységek folyamatos hadtápbiztosítása céljából. Ez a repülő aegység harci alkalmazásához igazodva felöleli a hadtáp aegységek csoportosítását, telepítését, áttelepítését.

A hadtáp felépítéssel szemben támasztott követelmények:

- feleljen meg a repülő egységek harcrendjének és a hadtáp előtt álló feladatoknak;
- biztosítsa a hadtáp aegység gyors manőverének feltételeit, a repülő aegység telepítési manővereihez igazodva;
- tegye lehetővé a közlekedési utak (vasút, közút), hadtáp erők és eszközök legcélszerűbb kihasználását, alkalmazását;
- biztosítsa a hadtápszolgálatok, aegységek irányíthatóságát, életképességük folyamatos fenntartását.

A hadtáp aegységek csoportosítását úgy kell végrehajtani, hogy azzal a legkedvezőbb feltételeket teremtsük meg a repülő egység egyszerre több repülőteréről, leszállóhelyről történő harc feladat végrehajtásához.

Ennek megfelelően a csapatrepülő hadtáp felépítésének általánostól eltérő alapelvei:

- a hadtáp felépítése, feleljen meg a repülő egységek, alegységek harci alkalmazásának rendjére vonatkozó rendszabályoknak;
- a hadtápot a repülő egység települési számának megfelelő mennyiségben megosztva részlegenként kell telepíteni (2-3 rlg.). (Ha a repülő alegységekhez hadtáp alegység van szervezve, az egység hadtáp megosztása nem szükséges, azonban a feladattól függően az alegység hadtáp megerősíthető erőkkkel, eszközökkel);
- a repülőterenként csoportosított hadtáp alegységek legyenek képesek a biztosítási feladat önálló végrehajtására (2-3) napig.

A hadtáp alegységek minden esetben a repülőterek, vagy leszállóhelyek közelében, annak centrumától számított 3-5 km sugarú körön kívül, a töpfe. elleni védelem rendszabályainak megfelelően települnek.

Repülőterenként folyamatosan szükséges biztosítani:

- a repülőterek (leszállóhelyek) repülésre kész állapotban tartását;
- a repülési feladatokhoz szükséges technikai eszközöket és anyagokat (levegő, üzemanyag, indító-gépjármű, stb.);
- az orvosi egészségügyi biztosítást, ellátást;
- a személyi állomány étkeztetését, elhelyezését;
- az anyag utánszállítást.

A fentiek érdekében a hadtáp széttelepítésekor az alábbi funkcionális csoportokat indokolt létrehozni:

- hadtáp vezetési pontot;
- raktárakat, megosztott telepítéssel. Az üzemanyag raktáron belül telepíteni kell a tábori üzemanyag laboratóriumot;
- az élelmezési ellátó pontokat a különböző ellátási normáknak megfelelő megosztással;
- repülő alegységenként repülést kiszolgáló pontokat (RKP, repülő üzemanyag töltő helyet, élelmezési ellátó részleget, startorvosi rendelőt);
- ezred segélyhelyet.

Ideiglenesen, vagy véglegesen átadásra kerülő csapatrepülőök hadtápbiztosításának megszervezése

A települési körletek peremvonalától való távolsága az ideiglenesen, vagy véglegesen az összefegyvernemi hadsereg alárendeltségébe kerülő - általában szállító és harci helikopter - egységek esetében fontos meghatározó tényező.

A repülő ezredek fő települési helyét (repülőterét) lehetőleg az ellenség harcászati tüzescsoportjainak hatótávolságán kívül, a közepes helikopter ezredet a peremvonalától 80-150 km-re célszerű kijelölni, azonban a deszant berakóhelyek a feladatok jellegétől és más tényezőktől függően 40-70 km-re is települhetnek.

A deszantolás mélysége 20-80 km. Egy feladat végrehajtásának repülési ideje 2-4 óra, mely egyes esetekben szükségessé teszi, hogy a várakozási körletben, repülő üzemanyag-töltő eszközöket telepítsünk és ott végezzük a repülő szerkezetek feltöltését.

A tűztámogató harci helikopter egység 50-60 km-re, a századok 20-35 km-re települhetnek a kiszolgáló, ellátó alegységekkel együtt. A harci alegységek leszállóhelyeit a peremvonalától, a bevetés előtt 5-15 km-re jelölik ki, ahova a bevetések

számától függően esetenként szükséges a felszállóhely üzemképességét biztosító erőket és eszközöket telepíteni (repülő üzemanyag, rakéta, lőszer ellátók).

Az áttelepítés gyakorisága honi területen az adott típusú repülőgépektől függően változhat (1–5 naponként).

Az összefegyvernemi hadsereg érdekében tevékenykedő repülő egységek, alegységek áttelepülésének gyakorisága 1–2 nap.

A repülő egységek, alegységek önálló tevékenységi sávot, vagy körletet nem kapnak, így a települési helyet, leszállóhelyet mindig az adott terület, sáv parancsnoka határozza meg. A kiépített repülőterek kiutalását, illetve azok igénybevételét a FRONT légierő PK engedélyezi. Hadtápbiztosításukat ezen elvek figyelembe vételével kell szervezni.

2. Után- és hátraszállítási utak

A csapatrepülők önálló után- és hátraszállítási utakkal nem rendelkeznek. Az összefegyvernemi hadsereg alárendeltségébe került egységek, alegységek a hadsereg parancsnok által kijelölt és fenntartott utakat, a honi területen maradók a FRONT és a HÁVP által fenntartott utakat használhatják. A csapatrepülők hadtápjának forgalomszabályozását csak a főközlekedési utakról letérve a repülőtérg vezető bekötő utakon és egyéb nem berendezett útvonalon kell megszervezni.

E feladatok végrehajtásához a csapatrepülők megfelelő szakalegységekkel nem rendelkeznek, ezért az állandó harcalkészültség időszakában ki kell képezni nem szervezetszerű forgalomszabályozó rajokat, elsősorban az ellátó és őr alegységek állományából. A bekötő utak helyreállítását, fenntartását a repülőtér karbantartó szakaszok hajtják végre, azonban ezeknek az alegységeknek első és kiemelt feladata a repülőtér, leszállóhely kialakítása, karbantartása, helyreállítása.

3. A hadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelme, valamint őrzés-védelme

A korszerű fegyveres harc viszonyai között a hadtáp töpfe. elleni védelme, valamint őrzés-védelme alapvető feltételei a hadtápbiztosítási rendszer életképességének.

Ezeknek a megvalósítására irányuló rendszabályoknak az érvényesülése, megszervezése a csapatrepülő hadtápnál nem önálló, melynek oka a repülő egységek, alegységek sajátos települési elveiben található. Lényege, hogy a repülőterek (leszállóhelyek) középpontjától számított 5–10 km sugarú körön belül települnek a biztosító-kiszolgáló, ellátó részlegek, raktárak a repülő egységgel, (alegységekkel) együtt. A hadtáp töpfe. elleni védelme, őrzés-védelme így közvetlenül a repülő egység, alegység őrzés-védelmi rendszerén belül valósul meg.

Az, hogy a földi, vagy légi támadás elleni védelem megszervezése kerül előtérbe, függ az adott repülő eszközök harci alkalmazásának jellegétől, feladatától, így a peremvonalhoz közelebb települőknél jelentős a földi (deszant) támadás elleni védelem megszervezése, míg a peremvonaltól távolabb települőknél a légi támadás elleni védelem megszervezése követel nagyobb figyelmet.

A harci helikopterek megjelenésével, azok harci alkalmazásának sajátosságai miatt (10–15 km-re is települhetnek a peremvonaltól) a kiszolgáló alegységeknek fokozottabban kell számolni az ellenség közvetlen behatásaival, amely a közvetlen, földi támadás elleni védelem, az álcázás, a települési körlet gyors elhagyási feltételeinek megszervezését, végrehajtását követeli meg.

A hadtápszolgálatok, alegységek órállománnyal nem rendelkeznek, így ezeket a feladatokat a hadtáp állomány erőivel, eszközeivel – a feladataik végzése mellett – kénytelen megoldani. A tőpfe. és légi csapás következményeinek felszámolására nem szervezettyszerű mentőosztásokat kell létrehozni és felkészíteni a várható feladatokra.

II.

A csapatrepülők harctevékenységeinek anyagi biztosítása

A harctevékenység, így a repülő harctevékenység sikerének is egyik döntő feltétele az anyagi eszközökkel való ellátás. Ebből következik, hogy a csapatok alapvető anyagokkal történő folyamatos ellátása a hadtápbiztosítás legfontosabb része, ami magában foglalja: az egységek, alegységek harcfeladataihoz, életének fenntartásához szükséges anyagi eszközök előteremtésére, a csapatok ellátására, továbbá az anyag rendeltetési helyére való eljuttatására irányuló rendszabályok és tevékenységek összességét.

Ezek a rendszabályok és tevékenységek – a csapatrepülők rendeltetéséből, harci alkalmazásából, szervezeti felépítéséből, fegyverzetéből adódóan – sajátos vonásokat tartalmaznak.

Ezeket a sajátosságokat az anyagi biztosítás egységes alapelveinek érvényesülésében vizsgáljuk meg, *közülük az általunk lényegesebbeknek tartottak az alábbiak:*

1. Ágazatonkénti ellátás elve.
2. Az előjáró felelősségének elve az alárendeltek ellátásáért.
3. Szakaszos ellátás elve.
4. A készletek megosztásának és lépcsőzésének elve.
5. Ellátási források.

1. Ágazatonkénti ellátás elve

Az anyagi biztosítás a különböző szakanyagok decentralizálásával, ágazatonként valósul meg.

A repülő egységeknél, alegységeknél az összefegyvernemi szakanyagokon kívül speciális, repülő szakanyagok is találhatóak az ellátási ágakon belül, illetve önálló ellátási ágként (1. sz. vázlat). Ilyen önálló ellátási ág a repülő műszaki anyagellátás. *Ellátási ágakon belüli sajátos, speciális repülő szakanyagok:*

- repülő rakéta és lőszer;
- repülő hajtóanyag;
- hajózó és műszaki ruházat;
- repülőtér karbantartó és építő anyag;
- egészségügyi oxigén, stb.

Az egyes ellátási ágazatok és azon belül az egyes anyagi eszközök nem egyforma jelentőségűek. Ebből a szempontból vannak alapvető és egyéb anyagi eszközök. A csapatrepülőknél az ellátás alapvető anyagai mindenkor, bármilyen hadműveletben a repülő üzemanyag, repülő lőszer, és rakéta, repülő műszaki anyag. Ezeknek döntő jelentősége van a repülő harcfeladatok végrehajtásának sikerében.

2. Az előjáró felelősségének elve az alárendeltek ellátásához

Mindenek előtt az előjáró parancsnok felelős azért, hogy az alárendelt csapatokat – feladataiknak és meglévő állományuknak megfelelően – időben ellássák a szükséges anyagi eszközökkel.

Meghatározza az alárendelteknél megalakítandó és fenntartandó készleteket, a fogyasztási normákat, az anyagi utalás rendjét. A csapatrepülőknél magasabbegység szinten ez a felelősség részben korlátozott, ugyanis a magasabbegység anyagi készletekkel nem rendelkezik, alapvetően az előjáró által a központ raktárakba kiutalt és biztosított anyagokkal tud gazdálkodni, így az egységek, alegységek készleteit, feladatainak megfelelően, csak nehezen tudja differenciálni. Váratlan feladatok anyagi szükségleteit csapatrepülő készletből nem tudja biztosítani.

Az előjáró parancsnok felelőssége elvének határozottabb érvényesítése érdekében is szükségesnek tűnik a csapatrepülő szintű készletek létrehozása anyagellátó bázisokra, a legfontosabb alapvető anyagokból, legalább 1–2 napi fogyásnak megfelelő nagyságban. Ennek szükségességét igazolja, hogy a hadtáp törzsvezetési gyakorlatokon az előjáró engedélyével, repülő hajtóanyagból a meglévő állandó repülőtereken felszabaduló tárolótér kapacitásának megfelelő csapatrepülő készletet képeztünk, így az ellátás megszervezése könnyebbé, a végrehajtás gyorsabbá vált, ezzel egyidejűleg csökkentettük a központ raktárak, ellátó bázisok leterheltségét.

3. Szakaszos ellátás elve

Az anyagi készletek a felhasználóhoz hosszú láncolaton keresztül jutnak el. A láncolaton belül ellátási szakaszok működnek. Az ellátás felülről lefelé szakaszosan történik. Az összefegyvernemi hadseregnél az anyagok a központ hadtáptól a felhasználóig több ellátási szakaszt érintve jut el. A csapatrepülőknél ez rövidebb, mivel az anyagi biztosításának jelenlegi rendszerében az alábbi ellátási szakaszok találhatóak;

- ezred ellátási szakasz;
- zászlóalj (század) ellátási szakasz.

Az ezred ellátási szakasz közvetlen kapcsolatban van a hátországi alakulatoknál a központi raktárakkal, az elvonuló csapatoknál a szárazföldi seregetest hadtáppal. Ennek előnye, hogy a csapatokhoz az anyag kevesebb áttétellel kerül, azonban ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy rövidebb úton és idő alatt történik meg az ellátás. A hátországból maradó egységeknek általában a repülőterektől távollevő (100–300 km) ellátó raktárakból, bázisokból kell a szilárd anyagi szükséglet 100 %-át, a folyékony anyagszükséglet 15–20 %-át saját szállító eszközeikkel utánszállítani, mely figyelembe véve az ország területén folyó nagyarányú csapatmozgást, pontos szervezést, a rendelkezésre álló kapacitások hatékony felhasználását igényli.

Az anyagellátásnak ellátási szakaszonként különböző feladatai vannak. A csapatrepülők egyes egységeinél az alegység ellátási szakasz hiánya miatt, az egyes ellátási szakasz végzi el annak a feladatait is. *E feladatok:*

- repülőgépek, helikopterek, gépjárművek üzemanyaggal való feltöltése;
- repülő hajtóanyag minőségi bevizsgálása;
- az ellátmányi cikkek kicsomagolása, és kibontása, szezonális cseréje (téli, nyári);

- melegétel előállítás és kiszolgálása;
- az anyag felhasználásának ellenőrzése.

4. A készletek megosztásának és lépcsőzésének elve

Az anyagi eszközkészleteket az ellátási szakaszoknak megfelelően csapat-, hadművelleti és központi készletekre osztjuk. A csapatrepülőknél csapatkészletek vannak, melynek egésze a „mozgó anyagi készlet”, szintjét az MNVKF szabályozza. A csapatrepülők „MK”-e 3-5 napi harctevékenység anyagi biztosítását teszi lehetővé, amit az egységek (önálló alegységek) tárolnak.

Az „MK”-t a Magyar Néphadsereg-ben felosztjuk:

- fogyókészletre;
- zárolt készletre.

A csapatrepülő anyagféleségekre jellemző speciális zárolt készlet a hajózók fedélzeti élelmezési zárolt készlete, a repülő, helikopterek tartály térfogata 20-30 %-nak megfelelő repülő hajtóanyag. Ez utóbbi ismeretében történik a fogyás javadalmazásban történő kiszámítása (bevetések száma szorozva 0,7-0,8-al). *A készletek egységenkénti differenciálása – magasabb egység készlet hiánya miatt – a következők szerint valósulhat meg:*

- egységek közötti anyagátcsoportosítással;
- a központi raktárból kiutalt, kirakó állomásra kiszállított anyag átvételnek alakulatonkénti differenciálásával.

Mindkét esetben valamelyik egység terhére történik a differenciálás, így fennáll a veszélye annak, hogy a váratlan feladatok megoldására anyaghiány miatt nem lesz képes az egyik egység. Szükség esetén az utóbbi lehetőséget feltétlen alkalmazni kell.

Az egységeknél a készletek lépcsőzésére van szükség mivel a harcfeladatot alapvetően több repülőtéren települve hajtják végre. Ez a harci helikopter egységekre a legjellemzőbb. A harcfeladatokat az egységtől távol (20-60 km-re), alegység kötelékben hajtják végre. Mivel alegység hadtáp jelenleg nincs, így az egység hadtápból kell részlegeket kikülöníteni a repülő alegységek ellátására. A kikülönített alegység készleteinek meghatározásánál a nagy távolság miatt, figyelembe kell venni azt, hogy egy, vagy két naponta egyszer van lehetőség utanszállításra, valamint azt, hogy a széttelepülés több(2-3) napig is tarthat. Nagyobb készleteket az alegységeknél elsősorban repülő hajtóanyagból, repülő rakétából és lőszerből kell képezni.

A hadtáp részleget (nevezhető egység hadtáp I. lépcsőnek) az alábbi készletekkel célszerű ellátni; repülő rakéta és lőszer 4.0 ja, repülő hajtóanyag 5 ja, gépjármű hajtóanyag 0.5 ja, élelmiszer anyag 3 ja. Ez egy harci helikopter alegységre számítva mintegy 70-80 t szilárd és 100-120 t folyékony anyag szállítását teszi szükségessé. Túl nagy készletek létrehozása a kikülönített hadtáp részleg mozgékonyágát csökkenti.

Az általunk számított készletek nagyságrendje csak egy változat, az optimális szintet mindig az adott feladatnak és lehetőségeknek megfelelően kell meghatározni, a fő feladatot végrehajtó repülő alegységre koncentrálni.

Az egységek részére az eddigi gyakorlatok tapasztalatai alapján általában a hadművelet kezdetére a „MK”-t, a közelebbi és távolabbi feladat végére annak 80%-os szintjében határoztuk meg.

Sajátos a készlet nagyságának meghatározása repülő műszaki anyagból. A központi repülő anyag raktárak a típusoknak megfelelően a magasabb harcckészültségbe helyezés időszakában általában a teljes készletet kiszállítják az egységeknek. Így az egységeknél a repülő műszaki anyag súlya a hadművelet kezdetére elérheti a 70–100 tonnát is. A hadművelet végéig utánszállításra nem kell számítani, viszont gondot jelent az egységnél ennek szállítása áttelepülés esetén, az 1, 2–1,5-es raksúlykihasználási együttthatók miatt is. A jelenlegi szervezésben ez a feladat egy lépcsőben nem oldható meg, ezért csak a legszükségesebb műszaki anyagokat tudják áttelepüléskor az első fordulóval szállítani. A megoldás az, hogy visszajárnak vételezni, vagy több fordulóval hajtják végre az elszállítást, esetleg ideiglenesen lebiztosított népgazdasági szállító eszközöket vesznek igénybe.

5. Az anyagellátás forrásai

A szükségletek kielégítésének forrásai alapvető és kiegészítő források lehetnek. Az alapvető anyagi forrás az előljáró ellátási szakasz anyagi eszköz-készletei. A honi területen repülő harctevékenységet folytató egységek, alegységek alapvető anyagi forrása a központ hadtáp raktárak, termelő üzemek.

Az összfegyvernemi hadsereg alárendeltségébe véglegesen, illetve ideiglenesen átadott helikopter és repülő egységek, alegységek *alapvető anyagi forrásai lehetnek: (2. sz. vázlat);*

- központ hadtáp raktárak, valamint a béke elhelyezési körlet a hdm. 1–2. napjain;
- a központhadtáp előretolt lépcsője minden fajta anyagokból (4.–5. naptól);
- HDS hadtáp általános rendeltetésű anyagokból (1–2 nap után);
- egyes esetekben az adott hadosztály sávjában települő repülő egység a hadosztály ellátó zászlóaljához utalható általános rendeltetésű anyag ellátására.
- koalíciós FRONT esetén a FRONT anyagi bázisairól.

A honi területen kívül legcélszerűbb a központ hadtáptól levő ellátás, mivel a HDS hadtáp speciális repülő anyagokkal nincs ellátva. A harci helikopter egység 50–60 km-re, a közepes szállító helikopter ezred 80–150 km-re, az elló. dd. pedig 80–100 km-re terülhet a peremvonalától. Így a hadsereg vagy a központ hadtáp szállító eszközei a helikopter egységhez közvetlenül kiszállíthatják a szükséges anyagokat. Ezzel a megoldással a hadsereg mozgó bázis mentesíthető speciális repülő anyagi készletek tárolása alól.

A fentiekből is következik, hogy az elvonuló, illetve ideiglenesen az összfegyvernemi hadsereg alárendeltségébe kerülő egységek ellátására jelenleg több lehetőség is kínálkozik, azonban mindegyik változat további kimunkálást igényel.

A kiegészítő ellátási források közül fegyvernemi sajátosságként szükséges megemlíteni a:

- nagy távolságú repülési feladatok esetén a VSZ tagállamok polgári és katonai repülőterein található repülőhajtóanyagot. Ez utóbbi a nagy szállító repülőgépeknél jelentős mennyiségű lehet, elérheti az adott üzemanyag-felhasználás 40–50%-át is;
- helyszíni beszerzést és vásárlást pl.: élelmiszerek, tüzelő- és építőanyagok, alkatrészek, szolgáltatások (mosatás, fürdetés), munkaerő igénybevételével stb.:

- zsákmányolt anyagok felhasználását, megfelelő minőségi vizsgálat után. Különösen nagy a jelentősége repülő hajtóanyag esetében a hadműveleti területeken, ellenséges repülőter birtokbavételekor;

- nem javítható technika fődarabjainak, alkatrészeinek felhasználását.

Következtetésként megállapítható, hogy a csapatrepülők harctevékenységeinek anyagi biztosítása során érvényesülnek az általános alapelvek. A csapatrepülők alkalmazásának, szervezetének, a hadtápszolgálat felépítésének sajátosságai ezen alapelvek érvényesülését részben elősegítik, részben nehezítik. A harci jelleg fokozódása, ugyanakkor a hadtápszervezet változatlansága az utóbbi tényezőt erősítik, ezért szükségesnek látszik a hadtápszolgálat szervezeti módosítása. Ezen belül olyan kérdések vizsgálata, *mint*:

- az alegység és magasabbegység ellátási tagozat létrehozása;
- a magasabbegység szállító kapacitásának növelése;
- a hadműveleti hadtápban speciális repülő szakanyagok megalakítása.

Ez megítélésem szerint jól segítené a dinamikusán és gyorsan változó repülő harctevékenység magasabb szintű anyagi biztosítását.

(A vázlatok a folyóirat végén találhatóak).